

Rana Kommune
Kommunestyret

Høringssvar fra Utdanningsforbundet Rana

Fremtidens oppvekststruktur 2025-2028

Oppvekststruktur innbefatter så mangt.

Når man jobber med barn og unge med målsetning om å være en viktig faktor i reisen deres mot et liv verdt å leve, er det en ting som skiller seg ut. Menneskelige relasjoner er det viktigste i barnehagen og i klasserommene, tid til å se og anerkjenne barn og unge slik at de føler seg verdsatt og motiveres til å tilegne seg konkrete målbare kunnskaper (verb, gange/dele, byer i Belgia osv) og ikke-målbare menneskelige egen- og kunnskaper (empati, samarbeidsevner osv). Fritidstjenestenes viktighet er også påkrevd å ta med seg i strukturendringer. Rana kommune har over år vært en av kommunene i Norge som har brukt minst på barnehage og skole. Dette gjenspeiler seg i hvordan barnehage og skole har vært og er bemannet.

Minstenormene

I barnehage og skole finnes det noen minstenormer: bemanningsnorm og pedagognorm i barnehage og minstenorm for lærertetthet i grunnskolen. Disse minstenormene har en viktig funksjon, men også en uheldig funksjon.

Den viktige funksjonen er at den forteller kommunene hva som er det absolutt minste antallet voksne som er akseptabelt for å ivareta barn og unge. Den forteller ikke hva som er minimum for at barn, unge og ansatte skal ha dager med

Den uheldige funksjonen er at alt for mange kommuner, deriblant Rana, behandler disse minstenormene som noe å strekke seg nedover mot. Når da i tillegg Rana kommune over år har lagt seg så nær disse minstenormene som mulig, og sågar i mange tilfeller de siste årene, brutt disse minstenormene, påvirker det arbeidsforholdene. Ett av målene (ble det fortalt) med sammenslåingen av fire ungdomskoler til en, var økt lærertetthet, noe som åpenbart ikke har blitt en realitet

på Rana U. De uforutsatte (mangelfull planlegging?) store kostnadene, kan ha spilt inn og kan ikke tillates å gå ut over det pedagogiske innholdet ved nye strukturendringer.

Barnehage

Rana har hatt færre voksne til stede i barnehagene og skolene enn det skal være og dette har alvorlige konsekvenser for barn, unge og ansatte. I barnehagene er det store vanskeligheter med å få tak i nye ansatte, både pedagoger, fagarbeidere og styrere. Ansatte slutter og finner seg annet å gjøre i større antall enn det er mulig å rekruttere nye. Vi har spurt ansatte i skole og barnehage, og tre fjerdedeler vurderer å slutte på grunn av arbeidsforholdene (en fjerdedel har faktisk søkt på andre jobber). De er klare på at de er for få voksne til å få muligheten til å gjøre en god jobb. Dette er en nedadgående spiral som ikke kommer til å stoppe før Rana kommune tar virkelig rev i seilene. For å unngå en fullstendig krise i barnehagene, ha en mulighet til å få ansatte som har sluttet tilbake og klare å rekruttere nye, må Rana kommune si: Barnehagene i Rana skal ha bemanning som er bedre enn bemanningsnormen. Barnehage er et pedagogisk tilbud og da må det bemannes slik at det er mulig å gjennomføre planleggingstid og at det er mulig å gjennomføre de pedagogiske oppleggene som skal til for å følge rammeplanen. Hvis ikke brytes opplæringsloven og ansatte som har tatt høyskoleutdanning driver med barnepass, noe som garantert fører til at ansatte vurderer å slutte å jobbe i barnehage jfr den nedadgående spiralen.

Grunnskole

På papiret (kvalitetsmeldingen for grunnskole 2024 fig 4.2) ser det fint og flott ut med 96,7 % av undervisningen gitt av lærere med godkjent utdanning. Dessverre stemmer ikke dette tallet. Det er 96,7 % av ansatte i lærerstillinger i Rana kommune som har godkjent utdanning og disse er ikke kontinuerlig på jobb. De skal etterutdannes, får barn, blir syke osv. I tillegg brøt Rana kommune minstenormen for lærertetthet med 12,5 stillinger ved oppstart høsten 2024 og 7,5 stillinger ved oppstart høsten 2023. Våre tillitsvalgte rapporterer store vansker med å få tak i vikarer og vikarer med godkjent utdanning eksisterer kun fordi flotte pensjonerte lærere stiller opp. I skolene er det nå kun ressurser til det lovpålagte (ikke helt sant, loven brytes nok hver dag pga manglende økonomiske og menneskelige ressurser). Det første som ryker ved fravær er dessverre den individuelt tilpassede opplæringen og det fins ikke ressurser i skolene til å ta dette igjen senere.

Fritidstjenestene

Fritidstjenesten driver med forebygging. De forebygger hver eneste dag slik at ingen skal havne i utenforskap. Barn og unges deltagelse i fritidsaktiviteter kan gi mulighet

for tilhørighet, identitet og mestring. Her kan de også få ferdigheter og erfaringer som kan ha en betydning senere i livet. Fritidstjenesten er en forbyggende tjeneste som er med på å forhindre negativ utvikling blant barn og unge. De sikrer at barn og unge har aktiviteter som er meningsfulle for dem i fritiden og at det er hjelp å få når det oppstår utfordringer. Fritidstjenesten er allerede skåret inn til beinet, men siden de ikke er en lovpålagt oppgave, stiller de lagelig til hugg. Fritidstjenestens viktighet kan ikke understrekes nok, de er med på å begrense lovbrudd, rus og utenforskap, som har store samfunnsmessige kostnader.

Nedgang i barnetall

At det blir født færre barn er en tendens i Rana og hele Norge. I skoleåret 17-18 (da Rana U ble vedtatt) var det 3.082 elever i grunnskolen i hele Rana kommune og skoleåret vi er inne i nå var det 2.799 elever iflg GSI-tallene. De to neste skoleårene blir det en kraftig nedgang, da to store kull (338 og 308, GSI-tall) går ut av ungdomsskolen og to små kull (210 og 213, fødselstall) kommer inn i barneskolene. Fra barneskole til ungdomsskole går det samme årene 301 og 277 elever. Reduksjonen i elevtall i løpet av to år blir 155 færre barneskoleelever og 68 færre ungdomsskoleelever i skoleåret 26-27. Deretter stabilisere barnetallene seg og dette er en gylden mulighet til å gi barn og unge den voksentettheten de fortjener.

Hva må gjøres?

Utdanningsforbundet Rana tar ikke stilling til hvilket av de åtte alternativene som bør velges. Når de økonomiske besparelsene i det store og hele dreier seg om besparelser i lønnskostnader, er man ikke på riktig spor. Barnehagene og de fleste skolene er underbemannet, dvs de bryter minstenormene for bemanning og i tillegg gir ikke det å følge disse minstenormene, et pedagogisk godt nok tilbud til barn og unge i barnehage og skole. De potensielle lønnsbesparelsene reflekterer ikke de faktiske behovene, til tross for nedgangen i antall barn og elever. Det kommer til å koste langt mer enn det smaker. Barnehagesektoren er i en nedadgående spiral. Få voksne til stede, medfører emosjonell slitasje, økt sykefravær og lekkasje ut til andre yrker — noe som medfører økt emosjonell slitasje, økt sykefravær og lekkasje ut til andre yrker... Her må også påpekes særdeles svak rekruttering til studiene.

Barnehagene kommer ikke til å ha bemanning til å holde åpent, med de konsekvenser det har for foresatte som skal på sin jobb. Elevene kommer ikke til å ha nok kvalifiserte lærere til å god nok utbytte fra opplæringen, med de konsekvenser dette har for videre skolegang og overgang til arbeidslivet.

Kvalitet må være nøkkelordet og det er mye kvalitet som ikke kan måles. Det må være tilstrekkelig bemannet til å ivareta barn og unges mangefasetterte behov, faglig og menneskelig.

For Utdanningsforbundet Rana

Espen A. Hagen
Lokallagsleder

Med vennlig hilsen
for Utdanningsforbundet Rana

Espen A. Hagen
Lokallagsleder